

Disciplin eller solidaritet?

Albert Jensen

1906

Disciplin! Hvilken klang i ordet! Hvinande!... Som ett piskrapp!

Jag hör den hvinande piskan som brutalt faller ned på slafvens nakna rygg och sliter köttet från benen, till straff för att han rättat nacken ett olofligt ögonblick under arbetet... Disciplinen kräver det!

Jag hör den hväsande kulan, som tjutande susar ur gevärsmynningen och gräver sig in i soldatens af dödsångest flämtande bröst, till straff för att han vågade försvara sig mot ett djäfvulskt odjur i officersgestalt. Det varma röda blodet sipprar ut och färgar marken i purpur. Ett kvidande jämmerrop, ett slag med armarna i luften och faller till marken som en trasa. En människa mindre - ett disciplinens offer mera...

Jag hör det rasslande ljudet af guillotinens fallande bila och ser de breda strömmarna af tusentals frihetskämpars varma ädla blod rinna ned i gatans rännsten och blanda sig med markens träck, till straff för att de höjt sina röster emot tyranniets blodsugande vampyr. Statsdisciplinen kräver så...

Jag ser de hväsande, flämtande flammorna från tusentals bål å hvilka människorna sakta förbrännas lefvande, till straff för att de icke trodde på alla de snuskiga dogmer en skara tjutande Baalsprofeter smorde ihop vid sina saturnalska kyrkomöten. Och herrans smorde tjänare brassade på under elden med en förvärfvad färdighet, som tydligen visade att de äro predestinerade till eldare hos Mefistofeles, och de glädja och fröjda sig åt offrens kvidande, åt deras namnlösa smärtor. Himladisciplinen, religionsdisciplinen kräver det...

Jag hör smärtans ångestskri från den arme, som föres till fångcellens dystra ensamhet och graflika tystnad, till straff för att han åt sina svältande barn tog ett stycke bröd i det öfverfyllda magasinet. Samhällsdisciplinen måste hållas i helgd...

Och jag flyttade blicken tillbaka, långt bort i den mänskliga historiens barndom, och jag såg, hur disciplinen föddes som våldsmaktens och slafveriets tvillingbror, och hur han växte upp och tog form af en gigantisk hydra, som gjorde gemensam sak med de onda makternas onda jättar. Hur han alltid var redo att med våld och våld förtrycka människorna till båtnad för några få, som han gynnade; hur han fyllde historiens blad med blod och bojor, med tortyr och fängelse och blef till fasa och skräck, och hur han jämnt ställde sig i tyranniets sold.

Och allt efter som människorna utvecklats sig, har han tagit nya former för att icke behöfva släppa efter något af makten, ty han kan också vara ytterst diplomatisk och ofta döljer han nu sin förrädiska judasgestalt bak en skenheligt hycklande jesuit-mask.

Allt oftare får man i partipressen höra lofsjungas den utmärkta »disciplin», som är rådande inom arbetarerörelsen, med samma stolthet som generalen talar om en väldisciplinerad armé af tusende viljelösa nummer. Ofta tror jag det beror på begreppsförvirring, ofta på ett tanklöst användande af ord, att man så starkt framhåller disciplinens betydelse inom arbetarerörelsen. Eller hvad skall man säga när en förtroendemän, refererande de olika stridstaktikerna vid järnvägskonflikter, framhåller, att den passiva obstruktionstaktiken är svårare att handhafva, enär den *öfverflyttar aktionen på individen*, men samtidigt framhåller, att det just därför fordras en stark och *väldisciplinerad* organisation.

Första eftertanke skall genast säga oss, att när tyngdpunkten lägges på individen, någon disciplin icke här har någon betydelse, men väl individens kännedom om stridstaktiken, om hvad han, som individ, kan göra och icke göra, huru han med största möjliga framgång kan främja striden, huru han af egen drift förstår att med sin individuella kraft ingripa i rätta ögonblicket på rätt sätt. Således individuell intelligens, kallblodighet och handlingskraft samt obrottslig solidaritet mot kamraterna. Därför blir det en meningslöshet att påstå, att det för en sådan stridstaktik behöfs disciplin. Att det dock användts här beror måhända på, att detta ord, så att säga, blifvit hvardagsmat, och så användes det vid alla både möjliga och omöjliga tillfällen.

Detta rop: disciplin! har, egendomligt att iakttaga, fått utvecklad användning i samma mån som rörelsen växt sig stor och stark och fått ökad inflytande. Förr hette det alltid *solidaritet*, nu inkräktas detta ord alltmer af *disciplin*.

Förklaringen ligger antagligen i det förhållande, att allt efter rörelsens växande makt och omfång har behöfvat af fullt sysselsatta personer till administrativa göromål framträd, och tid efter annan har det så skapats en byråkrati, en ämbetsmannamakt inom rörelsen, och från denna byråkrati är det, som ropet och krafvet på disciplin allt starkare och starkare framträder i full anslutning till allt annat herradöme. Ty disciplin förutsätter öfver- och underordnade, medan solidariteten förutsätter jämställda parter.

Hvad är disciplin? En militär definierade detta en gång sålunda: »Disciplin är den underordnades fullständiga uppgående i den öfverordnade», och jag tror, att den definitionen slagit hufvudet på spiken. Men ett sådant förhållande, inom en rörelse som kämpar för frihet, är icke allenast förkastligt, det är förhatligt och svär emot rörelsens ideal.

»Ja», säger man, »men disciplin är nödvändig. Ingen general kan vinna ett slag om icke hären är väldisciplinerad».

Alldeles riktigt, där det gäller, att några få i toppen skola leda en hel armé, en stor massa, och kunna behärska denna så fullständigt, att de kunna sända människorna direkt till en uppenbar och oundviklig död om så fordras, utan att dessa våga vägra. **Men i vår kamp skola vi icke skapa generaler som befalla. I vår kamp är det massorna som skola ledas af sig själfva och icke af andra.**

»Men», invänder man, »solidariteten kräfver disciplin under kampen».

Tack! Solidariteten kräfver ingenting annat än solidaritet! Solidariteten är sig själf nog, och det är på solidariteten och icke på disciplinen arbetets jättekamp skall hvila!

Solidaritet förutsätter jämnlighet - Disciplin förutsätter öfver- och underordnade.

Solidaritet är af högst etiskt fostrande värde. - Disciplin har intet etiskt fostrande inflytande, men väl motsatsen.

Solidaritet har en inneboende förmåga, att draga människorna till hvarandra, vidga samhörighetskänslan och broderskapsidéen. - Disciplin har ingen förmåga att skapa samhörighet, enär den bygger på ståndsskillnad och kräfver lydning och underkastelse.

Solidaritet kräfver obrottslig sammanhållning i gemensamma intressen. - Disciplin kräfver slafviskt utförande af en mottagen befallning.

Solidaritet förtrycker icke individualiteten och kräfver endast det personliga intressets uppoffrande, där detta för individen framstår som en fattbar nödvändighet för det allmänna bästa. - Disciplin skapar en schablonmässig typ, förkväver den personliga själfständigheten och kräfver det individuella intressets uppoffrande utan resonnemang och under alla omständigheter.

Solidaritet kräfver individuell tankeskärpa och individuellt själslif och fostrar detta. - Disciplin, som bygger på ledda och ledare, förslöar tankelifvet hos den stora massan.

Solidaritet kräfver individuell själfständighet. - Disciplin är byggdt på auktoritärt slafveri.

Solidaritet är det vackraste uttrycket för människornas broderskap. - Disciplin är slafvens krypande för härrskaremakten.

Solidaritet är de fria människornas högsta bud i ett fritt samhälle. - Disciplin står i strid mot ett fritt samhälles och en fri mänsklighets idé.

Det skulle vara önskligt, att arbetarna finge ögonen öppnade för skillnaden mellan en solidarisk och en disciplinerad arbetarerörelse, att de kunde slå sig fria från det auktoritära slafveri hvori de mestadels äro fångna och värna sig mot den disciplinens nattmara, som hotar att tränga in i rörelsen. Auktoritet och disciplin äro så innerligt nära sammanbundna och arbetarna lida nu under dessa bägge makter i alla lifvets afseenden. Men må vi se till, när vi gå och bryta ned dessa förslafvande bojor i vårt frigörelsearbete, att vi icke fångas af andra nya band och falla tillbaka i nytt slafveri.

Disciplin och solidaritet stå emot hvarandra som tvänne fullständigt motsatta begrepp, absolut oförenliga.

Disciplin står i intimaste samklang med förtryck, och disciplin är just hvad den stora massan lider af, tack vare det öfvergrepp kapitalet har på grund af samhällets ekonomiska gestaltning.

Disciplin är ett begrepp som måste begravas med det gamla samhällets störtande.

Solidaritet tillhör det nya samhället och skall först där erhålla sin fulla utveckling.

Disciplinen är slafhandelns kains-märke.

Alltså:

Död åt disciplinen! Lefve solidariteten!

Det Anarkistiska Biblioteket

Albert Jensen
Disciplin eller solidaritet?
1906

Tidningen Brand #8 1906

sv.anarchistlibraries.net